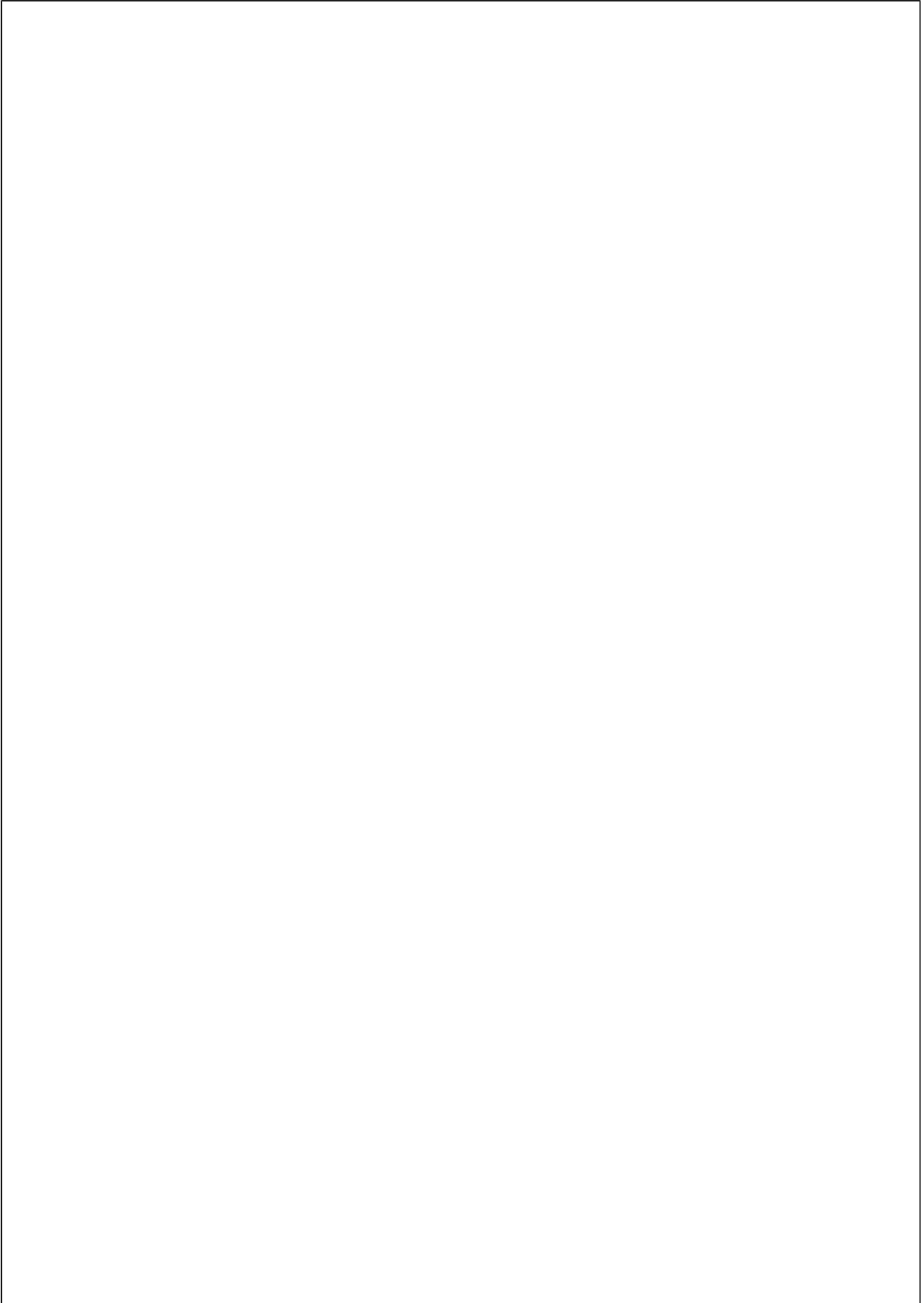

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/237540,Upamietnimy-ofiary-Radomskiego-Czerwca-1976-r.html>
04.04.2026, 12:48

[Następny](#)

[Powrót](#)

Upamiętnimy ofiary Radomskiego Czerwca 1976 r.

13 lutego 2026 r. w siedzibie Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Radomiu odbyło się spotkanie zastępcy prezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego i naczelnik delegatury Danuty Pawlik z przedstawicielami władz Radomia, NSZZ „Solidarność” oraz organizacji społecznych. Tematem rozmów były obchody rocznicy wydarzeń radomskich w czerwcu 1976 r.

13.02.2026

W trakcie spotkania podniesiono temat godnego upamiętnienia ofiar wydarzeń Radomskiego Czerwca 1976 r. Omówiono również m.in. kwestie budowy upamiętnienia ofiar. Wszystkie strony zgodziły się co do lokalizacji pomnika u zbiegu ulic 25 czerwca i Stefana Żeromskiego. Ustalone zostały także najważniejsze sprawy związane z organizacją obchodów w związku z 50. rocznicą wydarzeń z Czerwca 1976 r.

* * *

25 czerwca 1976 roku w wielu zakładach pracy w Polsce wybuchły strajki i demonstracje, wywołane zapowiedzianą dzień wcześniej przez rząd drastyczną podwyżką cen żywności. Wzrost cen obejmował m.in. mięsa (+69%), drobiu (+30%), masła i nabiału (+50%), a cukru o 100%. Władze zaproponowały rekompensaty dla najniżej zarabiających, jednak ich zasady uznano za niesprawiedliwe - osoby o niskich dochodach miały otrzymać 240 zł, podczas gdy najlepiej zarabiający nawet do 600 zł.

W wyniku niezadowolenia społecznego strajki ogłoszono w 54 dużych zakładach przemysłowych. Akcja protestacyjna rozwijała się i w ciągu dnia protestowało łącznie około 60 tys. osób w 97 zakładach na terenie 24 województw. Do największych demonstracji doszło w Radomiu, Ursusie i Płocku. Władze PRL nie zawahały się wystąpić przeciwko narodowi i brutalnie stłumiły wystąpienia - w całym kraju aresztowano około 2,5 tys. osób.

Radom był centrum wydarzeń. Strajk zapoczątkowali robotnicy Zakładów Metalowych im. gen. Waltera, którzy ruszyli pod budynek Komitetu Wojewódzkiego PZPR. Dołączyło do nich około 17 tys. osób z 25 zakładów, a na ulicach miasta demonstrowało nawet 25 tys. ludzi. Tłum robotników domagał się cofnięcia podwyżek. Po dwóch godzinach oczekiwania na odpowiedź władz demonstranci wtargnęli do budynku KW PZPR, który następnie podpalono. Interweniowały oddziały ZOMO, w Radomiu doszło do długotrwałych walk ulicznych.

Doszło do licznych aktów przemocy, dewastacji budynków urzędowych oraz plądrowania sklepów. Porządek przywrócono dopiero późnym wieczorem, gdy władze ogłosiły wycofanie się z podwyżek.

W Ursusie i Płocku protesty również miały również gwałtowny przebieg. Demonstranci w Ursusie zatrzymali ruch pociągów, co spowodowało brutalną interwencję ZOMO.

Władze komunistyczne, przygotowując się na możliwość niepokojów społecznych, wdrożyły operację „Lato 76”, której celem było szybkie i brutalne stłumienie protestów. W ramach tych działań do Radomia skierowano dodatkowe oddziały ZOMO z Warszawy, Łodzi, Kielc i Lublina, a także słuchaczy Wyższej Szkoły Oficerskiej MO w Szczytnie. Wieczorem siły porządkowe liczyły

około 1550 funkcjonariuszy. W trakcie operacji, ze względu na rozwój sytuacji, konieczna była zmiana dowodzącego, co świadczyło o chaosie w działaniach władz.

Po spacyfikowaniu protestów władze podjęły szeroko zakrojone represje. Demonstranci byli bici i upokarzani, a wielu z nich przechodziło przez tzw. „ścieżki zdrowia”, gdzie funkcjonariusze milicji ustawieni w szpalerach uderzali zatrzymanych pałkami i kopali. Milicja atakowała także przypadkowych przechodniów.

W ramach działań odwetowych władze PRL przeprowadziły pokazowe procesy. W Radomiu skazano 25 osób, z których 8 otrzymało kary od 8 do 10 lat więzienia, 11 - od 5 do 6 lat, a 6 - od 2 do 4 lat. W Ursusie w dwóch procesach zapadły wyroki wobec 7 osób (od 3 do 5 lat więzienia), a w Płocku skazano 18 osób (od 2 do 5 lat więzienia). Wielu protestujących zwolniono z pracy.

Chociaż władze wycofały się z podwyżek cen, to nie doszło do zmian w kierownictwie partii i rządu. Wprawdzie Piotr Jaroszewicz, odpowiedzialny za podwyżki cen, podał się do dymisji, jednak Edward Gierek jej nie przyjął. Aby odwrócić uwagę społeczeństwa od protestów, zorganizowano w całym kraju masowe wiece poparcia dla partii, podczas których publicznie piętnowano demonstrantów jako „warchołów”.

Wydarzenia czerwcowe miały jednak kluczowe znaczenie dla opozycji demokratycznej w PRL. W ich wyniku powstał Komitet Obrony Robotników (KOR), który podjął działania na rzecz represjonowanych - organizował pomoc prawną, materialną i medyczną oraz nagłaśniał przypadki łamania praw człowieka. W konsekwencji w 1977 roku władze ogłosiły amnestię dla skazanych robotników. Wydarzenia z czerwca 1976 roku stały się istotnym impulsem dla dalszych działań opozycyjnych, prowadzących do powstania „Solidarności” i przemian demokratycznych w Polsce.

Więcej:

- [Podjęcie na nowo śledztwa w sprawie Radomskiego Czerwca '76](#)
- [Czerwiec 1976 w publikacjach Instytutu Pamięci Narodowej](#)
- [Śladami Czerwca 76](#)
- [Cecylia Kuta, Przełomowy czerwiec](#)
- [Arkadiusz Kutkowski, Historia pewnego wózka](#)
- [Dobrosław Rodziewicz, Czerwiec'76. Gwałtowne „konsultacje społeczne”](#)
- [Przystanek Historia TV - Czerwiec '76](#)

I wiele innych materiałów w [portalprzystanekhistoria.pl](http://portal.przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Radom

Radom

Spotkanie